

Yhteenveto

18.5.2021

Kuulemistilaisuus maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisestä positiivista luottotietorekisteriä valmistelevan hankkeen yhteydessä

Aika	18.5.2021 klo 11.00-12.30
Paikka	Teams-kokous
Osallistujat	Tanja Jaatinen (OM, pj) Arto Leinonen (VM) Antti Makkonen (VM) Katri Kummoinen (OM) Johanna Isoaho (OM) Virpi Koivu (OM) Tia Möller (OM) Hanna-Mari Kotivuori (OM) Työ- ja elinkeinoministeriö: Hertta Hartikainen Kuluttajaliitto: Tiina Vyyryläinen Verohallinto: Seija Kareinen Suomen Yrittäjät ry: Tiina Toivonen

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry:
Vilma Pihlaja

Suomen Vuokranantajat ry: Tarik Ahsanullah

Konkurssiasiamiehen toimisto: Helena Kontkanen

Elinkeinoelämän keskusliitto EK: Lauri Koskentausta

Kiinteistöliitto: Virpi Hienonen

Finanssivalvonta: Torsten Groschup, Sanna Atrila

Suomen Asiakastieto Oy: Juuso Jokela

Keskuskauppakamari: Raisa Harju

Bisnode/Dun & Bradstreet Company: Triin Oun, Rauno Hamu

Etelä-Suomen aluehallintovirasto: Sinikka Elers

Intrum: Aku Kiema, Timo Tuomainen, Tero Kantelinen

Takuusäätiö: Juha Pantzar

Kilpailu- ja kuluttajavirasto: Erika Virtanen

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry: Marika Laakso, Mia Blomqvist, Sebastian Sandvik, Jyrki Lindström

Finanssiala ry: Antti Laitila

Lowell: Maija Karskela, Elina Mikkola

Tietosuojavaltuutetun toimisto: Silja Kantonen

FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta: Vesa Sainio

Suomen Pankki: Paavo Miettinen

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n alainen perintätoimisto Uuva Oy:

Sanna Heiskanen

1. Puheenjohtaja avasi kuulemistilaisuuden

Puheenjohtaja kertasi kokouksen tarkoituksen olevan kuulla muistiosta, joka on lähetetty kutsun mukana. Muistiossa arvioidaan, tulisiko maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja lyhentää vielä tämän hankkeen yhteydessä. Osallistujia pyydetään esittämään näkemyksensä muistion johtopäätöksestä ja tuomaan esiin mahdollisia seikkoja, joita muistiossa ei ole huomioitu.

2. Puheenjohtaja esitteli muistion lyhyesti.

Maaliskuussa 2020 asetettiin hanke valmistelemaan sekä positiivista luottotietorekisteriä että maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä. Näiden asioiden nähtiin liittyvän toisiinsa ja molemmissa on taustalla hallitusohjelmakirjaus. Alun perin tarkoituksena oli, että maksuhäiriömerkintöjä lyhennetään samanaikaisesti kuin positiivinen luottotietorekisteri otetaan käyttöön. Tällä hetkellä aikataulu on se, että positiivinen luottotietorekisteri tulisi käyttöön 2024. Eduskunta antoi noin vuosi sitten lausuman, jossa eduskunta edellytti, että valtioneuvosto kiirehtii sääntelyä siten, että velkansa suorittaneet henkilöt tulee poistaa rekisteristä jo yhden kuukauden kuluttua siitä, kun maksu on suoritettu. Lausuman edellyttämää sääntelyä valmistelemaan perustettiin erillinen hanke. Lausuman edellyttämiä muutoksia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa jo kesäkuussa. Lopputulos tästä on se, että positiivisen luottotietorekisterin valmistelua koskevassa hankkeessa jää pohdittavaksi se, että olisiko luottotietolaissa säädetyt maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja tarvetta valmistella jo valmisteltujen muutosten lisäksi.

Muistiossa on esitetty johtopäätös, jonka mukaan koska maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja esitetään lyhennettäväksi jo merkittävästi, on lyhentämisen arviointi muilta osin perusteltua tehdä siinä vaiheessa, kun nyt ehdotettavista säilytysaikojen lyhennyksistä ja positiivisen luottotietorekisterin käytöstä on soveltamiskokemusta ja tietoa näiden vaikutuksista erityisesti luotonantoon ja ylivelkaantumiseen. Työryhmän mietinnössä ehdotetun positiivisen luottotietorekisterin tietosisällön valossa luottotietolain mukaisten maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoihin ei myöskään kohdistu välittömiä muutostarpeita.

3. Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Puheenvuoroissa yhdyttiin muistiossa esitettyyn johtopäätökseen. Puheenvuoroissa korostettiin, että olisi tärkeää seurata, miten jo tehtäväksi suunnitellut muutokset vaikuttavat. Tulevaisuudessa voi olla tarpeen lyhentää perussäilytysaikoja, mutta keskustelu tästä olisi käytävä myöhemmin.

Keskustelussa useammassa puheenvuorossa tuotiin esiin se, että maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisen on toisinaan esitetty esimerkiksi julkisuudessa olevan yhteydessä ylivelkaantumisen torjuntaan. Osallistajat toivat esiin, että maksuhäiriömerkintä ei lisää

ylivelkaantumista vaan ehkäisee sitä. Sen sijaan merkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen voi parantaa ylivelkaantuneiden asemaa. Maksuhäiriömerkinnän korostettiin puheenvuoroissa olevan yksi vahvimpia ylivelkaantumiskierteen katkaisijoita. Osa osallistujista toi esiin, että säilytysaikojen lyhentämisessä on riskejä ja esimerkiksi merkinnän pois saamiseksi voidaan käyttää erilaisia keinoja. Ylivelkaantumisen osalta tuotiin kuitenkin myös esille, että meneillä olevissa hankkeissa ei esitetä muutosta siihen, että luottokelpoisuus tulee edelleen arvioida.

Puheenvuoroissa tiedusteltiin järjestetyistä kuulemistilaisuuksista ja esitetyistä kannanotoista liittyen hankkeeseen, jossa valmistellaan eduskunnan lausumassa edellytetyjä maksuhäiriömerkintöjen lyhentämistä koskevia muutoksia sekä hankkeeseen, jossa yhteensovitetaan luottotietolaki EU:n tietosuojasetuksen kanssa. Oikeusministeriön edustajat kertoivat, että nämä hankkeet ollaan yhdistämässä. Molemmista hankkeista on kuultu, ja saadut lausunnot ovat luettavissa hankesivuilla.

Puheenvuoroissa tuotiin esiin, että positiivinen luottotietorekisteri eroaa negatiivisista luottotietorekistereistä ja että positiivinen luottotietorekisteri ei tule olemaan kaikkien toimijoiden käytävissä (esim. vuokranantajat) ja näille tahoille negatiivisten luottotietojen merkitys (laatu ja saatavuus) ovat erityisen tärkeitä. Lisäksi tuotiin esiin, että keskustelua pitäisi käydä siitä, kuinka paljon maksuhäiriötietoja käytetään yhteiskunnassa.

Puheenvuoroissa tuotiin esiin, että maksuhäiriömerkintöjen perussäilytysaikojen lisäksi pitäisi arvioida sitä, miten suorituksesta ilmoittaminen tosiasiallisesti turvattaisiin. Tällä hetkellä ilmoittaminen on osittain riippuvainen velallisen aktiivisuudesta. Tiettyjen merkintöjen osalta velkojalla on jo ilmoitusvelvollisuus. Tältä osin kuitenkin huomioitiin myös se, että luottotietolain mukaisen luottotietorekisterin pitäminen ei ole velkojien varassa, jolloin velkoja ei välttämättä edes tiedä, onko saatavasta tehty merkintä rekisteriin.

Puheenvuoroissa pohdittiin myös sitä, olisiko säilytysaikojen lyhentämisellä vaikutusta maksuhalukkuuteen. Maksuhalukkuuden parantuminen voi tarkoittaa sitä, että velallisella on kannustin ottaa lisää velkaa, mikä voi johtaa velkakierteeseen. Todettiin, että vaikutuksesta maksuhalukkuuteen on esitetty maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä koskevan hankkeen lausuntokierroksen lausunnoissa erilaisia näkemyksiä liittyen maksuhalukkuuden mahdolliseen vähentymiseen ja lisääntymiseen.

Eräässä puheenvuorossa tiedusteltiin myös, voisiko merkintöjen säilytysaikaa porrastaa. Tältä osin esitettiin kuitenkin myös vastakkaisia argumentteja muun muassa sen suhteen, että nykyinen porrastettu sääntely ollut vaikeasti yhteensovitettava ja kuluttajalle vaikeasti ymmärrettävä.

Tilaisuudessa tuotiin esiin myös talousrikistorjunta ja harmaan talouden torjunta. Maksuhäiriömerkinnät ovat tärkeitä, kun katsotaan toimintaa taaksepäin. Liiketoimintakiellon osalta tuotiin kuitenkin esille myös se, että sääntelyn tulisi perustua liiketoimintakieltoa koskevan rekisterin säilytysaikaan.